

KS. JACEK HADRYŚ ^{a, @}

 0000-0001-6109-175X

^a Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; Wydział Teologiczny;

Zakład Teologii Systematycznej, ul. Wieżowa 2/4, 61-111 Poznań

[@] Jacek.Hadrys@AMU.Edu.PL

KAPŁAN A MARYJA W NAUCZANIU BŁOGOSŁAWIONEGO STEFANA WYSZYŃSKIEGO

Słowa kluczowe: Maryja, Wyszyński, kapłan, duchowość, posługa, Eucharystia.

Abstrakt: Autor artykułu analizuje relację między Maryją a kapłanami w nauczaniu bł. Stefana Wyszyńskiego, ukazując jej genezę, duchowe fundamenty oraz znaczenie dla życia i posługi kapłańskiej. Wyszyński podkreśla nierozzerwalny związek Maryi z kapłaństwem, wynikający z Jej Boskiego macierzyństwa i roli w tajemnicy wcielenia. Życie Maryi stanowi wzór dla kapłanów w ich posłudze i duchowej formacji. Maryja i kapłani uczestniczą w Boskim ojcostwie i dziele zbawienia. Szczególna analogia uwidacznia się w Eucharystii – tak jak Maryja umożliwiła wcielenie, tak kapłani sprawują tajemnicę ponownego wcielenia Chrystusa na ołtarzu. Maryja, jako Matka Kapłanów, stanowi duchową opiekunkę i wzór dla ich życia wewnętrznego.

Sekcje: [Wstęp] > 1. Geneza związku Maryi z kapłaństwem i kapłanami > 2. Maryja w tajemnicy Chrystusa i Kościoła > 3. Podobieństwa w życiu i powołaniu Maryi oraz kapłanów > 4. Maryja a życie duchowe i formacja kapłanów > [Zakończenie].

KS. JACEK HADRYŚ (1962–); 1987, kapłan archidiecezji poznańskiej; 1986, mgr: teologia (PWT, Poznań); 1998, dr nauk teologicznych (UAM, Poznań); 2009, dr hab. nauk teologicznych (UAM, Poznań); 2021, prof. nauk teologicznych; kierownik (2015–2019) Zakładu Teologii Moralnej, Duchowości i Katolickiej Nauki Społecznej i (2020–) Zakładu Teologii Systematycznej (UAM, Poznań); zainteresowania naukowe: chrześcijańskie dążenie do pełni życia w Bogu, duchowość błogosławionego Stefana Wyszyńskiego.

Duchowość kapłańska, jako integralna część duchowości chrześcijańskiej, posiada swoje specyficzne cechy, które ją wyróżniają. Z tego względu w niniejszej analizie uwzględniono zarówno nauczanie błogosławionego Stefana Wyszyńskiego skierowane bezpośrednio do kapłanów, jak i jego bardziej ogólne nauki, które również mają odniesienie do życia duchowego i powołania kapłańskiego. Wstępne omówienie dotyczące genezy związku Maryi z kapłaństwem i kapłanami stanowi punkt wyjścia dla dalszej analizy, w której szczegółowo przedstawiono argumenty potwierdzające tę relację. Odwołano się przy tym do obecności Maryi w tajemnicy Chrystusa i Kościoła, jak również do analogii między życiem i powołaniem Maryi a życiem i powołaniem kapłanów. Ostatnia część opracowania poświęcona jest omówieniu roli Maryi w życiu duchowym kapłana. Przeprowadzona analiza pozwoliła na wyodrębnienie tych aspektów duchowości maryjnej, które mają szczególne znaczenie dla życia i powołania kapłańskiego. W zakończeniu artykułu została umieszczona krótka synteza, która podsumowuje przeprowadzoną analizę i wskazuje na kluczowe elementy związane z duchowością kapłańską ujętą w perspektywie Maryjnej w rozumieniu Błogosławionego¹.

1. Geneza związku Maryi z kapłaństwem i kapłanami

Błogosławiony Stefan Wyszyński wyprowadzał początek związku Maryi z kapłaństwem i kapłanami z faktu Jej Boskiego macierzyństwa. W jego nauczaniu kapłaństwo na ziemi zrodziło się w Nazarecie z Boga Ojca w łonie Maryi podczas zwiastowania i spoczęło na Synu Człowieczym. Służąc jako punkt wyjścia, to stwierdzenie wskazuje, że w chwili konsekracji pierwszego kapłana Nowego Testamentu, który narodził się z dziewiczego łona Matki Słowa Wcielonego, zapoczątkowany został związek kapłaństwa z Maryją². Kapłaństwo Chrystusowe, jako dar Boga Ojca, jest nierozzerwalnie związane z tajemnicą wcielenia, a tym samym

¹ W niniejszym artykule jego autor opiera się m.in. na wynikach swoich wcześniejszych badań opublikowanych w: *Maryja w duchowości kapłańskiej w nauczaniu Sługi Bożego, kardynała Stefana Wyszyńskiego*, SM, 3(2010), s. 152–163. Zob. także: *Troska arcybiskupa Wyszyńskiego o kapłanów archidiecezji gnieźnieńskiej i warszawskiej od objęcia prymasowskiej posługi do internowania*, w: *Kardynał Stefan Wyszyński, arcybiskup gnieźnieński i warszawski, prymas Polski. W roku beatyfikacji*, red. E. Czaczkowska, E. Sukiennik, Warszawa 2021, s.143–152. Szczególnie korzysta z: *Maryja w życiu i posłudze kapłanów według błogosławionego Stefana Wyszyńskiego*, PST, 45(2024), s. 77–95.

² Por. S. Wyszyński, *List do moich kapłanów. Wspólnie z Trójcą Świętą*, Paris 1969, cz. 1, s. 56; Hadryś, *Maryja w życiu i posłudze*, s. 78–79.

z Maryją, która nadała Synowi Bożemu ludzką naturę. Kluczowym elementem tej relacji jest Boże macierzyństwo Maryi względem Syna Bożego, który przyjął ludzką naturę i pełnił rolę kapłana³. Według nauk prymasa Wyszyńskiego tajemnica kapłaństwa z Nazaretu została ostatecznie objawiona na Kalwarii, kiedy to apostoł Jan, w momencie otrzymania Maryi za Matkę (por. J 19, 27), realizował już swój udział w Chrystusowym kapłaństwie, który rozpoczął podczas Ostatniej Wieczerzy⁴.

2. Maryja w tajemnicy Chrystusa i Kościoła

Dla kardynała Stefana Wyszyńskiego unikalność wybrania Maryi oraz Jej powołania przez Boga, a także Jej rola w tajemnicy Chrystusa i Kościoła, stanowią istotne podstawy wskazujące na związek Maryi z członkami Kościoła, w tym z kapłanami. Przez błogosławionego Stefana Maryja jest uznawana za najwyższe dzieło Trójcy Świętej, zarówno w porządku natury, jak i łaski. Jej godność i wielkość wywodzą się z Bożego macierzyństwa, które jest podstawą wszystkich Jej przywilejów. Maryja, mająca z Ojcem jednego Syna – Jezusa, który jest zarówno Synem Bożym, jak i Synem Maryi – jest w pewnym sensie związana z Przenajświętszą Trójcą⁵. Wyszyński wskazuje, że Maryja była obecna w tajemnicy Chrystusa, co potwierdzają wydarzenia takie jak zwiastowanie, nawiedzenie

³ Por. tamże, s. 79.

⁴ Por. Wyszyński, *List do moich kapłanów*, s. 56; Hadryś, *Maryja w życiu i posłudze*, s. 79.

⁵ „Maryja ma wspólnie z Ojcem jednego Syna. Jezus – to jest Ich Syn: Syn Boży i Syn Maryi”, Archiwum Instytutu Prymasa Wyszyńskiego w Warszawie (AIPW), S. Wyszyński, „Tak Bóg umiłował świat...”, Warszawa, 24 XII 1964, nr 319a, s. 5 (mps). W roku 1942 Maria Okońska założyła tzw. Ósemkę, czyli późniejszy Instytut Świecki Pomocnic Maryi Jasnogórskiej Matki Kościoła. Od 1943 roku ojcem i kierownikiem duchowym tego Instytutu był ks. Stefan Wyszyński, późniejszy prymas Polski. Często spotykał się on z Pomocnicami Maryi, otaczał je swoją opieką i dbał o ich duchową formację, prowadząc comiesięczne dni skupienia, coroczne rekolekcje, częste adoracje Najświętszego Sakramentu, nabożeństwa czy przewodnicząc Apelom Jasnogórskim. Trwało to aż do jego śmierci w 1981 roku. Nauczanie Prymasa, zawierające ponad 3000 wypowiedzi, w ogromnej większości zostało nagrane na taśmach magnetofonowych, a następnie spisane. Brakujące nagrania z konieczności odtworzono nie z kaset, ale z notatek prowadzonych przez członkinie Instytutu. Całość materiału zgromadzono w archiwum Pomocnic w Choszczówce (Warszawa). Od 2005 roku Instytut Pomocnic Maryi Jasnogórskiej Matki Kościoła nosi nazwę Instytut Prymasa Wyszyńskiego. Teksty błogosławionego, opatrzone odpowiednimi numerami i wykorzystane w niniejszym artykule, są maszynopisami i pochodzą z archiwum tegoż Instytutu. Zostały one autoryzowane przed laty przez kard. Wyszyńskiego bądź później, z jego upoważnienia, przez Instytut Prymasa Wyszyńskiego. „Maryja [...] jest spokrewniona z Przenajświętszą Trójcą”. AIPW, tenże, Najbliższa po Trójcy Świętej – Matka! Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego, Łaski, 12 VIII 1959, nr 107, s. 2 (mps).

Elżbiety, ofiarowanie Jezusa w świątyni, wesele w Kanie, Kalwaria oraz Zesłanie Ducha Świętego. Poprzez zgodę wyrażoną w chwili zwiastowania Maryja umożliwiła wcielenie Syna Bożego⁶. W hymnie *Magnificat* widoczna jest świadoma współpraca Maryi z Bożym planem zbawienia. Maryja była pierwszą osobą, która w pełni zjednoczyła się z Jezusem – przez dziewięć miesięcy nosiła Go w swoim łonie, a On, zgodnie z wolą Ojca, był od Niej całkowicie zależny⁷. W ten sposób Maryja wprowadziła Syna Bożego w ludzki świat, przekazując Mu cechy fizyczne i psychiczne, a także charakterystyczną gotowość do służby. Dzięki Maryi Chrystus mógł wypełniać swoją misję, głosząc słowo Boże i dokonując czynów zbawczych⁸. Od momentu poczęcia Maryja była całkowicie ukierunkowana na Jezusa, a Jej życie miało charakter chrystocentryczny⁹. Syn Boży został Jej dany, a później, przez Nią, przekazany całej ludzkości. Maryja, kochając Go, poczęła Go, a przez trzydzieści lat radowała się Jego obecnością, obserwując, jak dorasta i pełni codzienne obowiązki¹⁰.

Według prymasa Wyszyńskiego Maryja „cała należy do Chrystusa” – jest od Niego, dla Niego i z Nim. Bóg Ojciec powierzył Ją swojemu Synowi, uzdalniając ją do pełnienia tej roli. Chrystus, aby wypełnić swoje posłannictwo, potrzebował Maryi, która przyjęła Go i umożliwiła Jego objawienie światu¹¹. W tym kontekście Maryja stała się narzędziem, dzięki któremu Bóg mógł stać się dostępny dla ludzi. Wyszyński podkreśla, że Maryja „przetworzyła” Słowo Boże w sobie, umożliwiając jego przyjęcie przez ludzi¹². Bez Maryi Chrystus mógłby być dla czło-

⁶ Por. AIPW, tenże, *Magnificat*, Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego, Łaski, 25 I 1961, nr 166, s. 1 (mps); Hadryś, *Maryja w życiu i posłudze*, s. 80–81.

⁷ Por. AIPW, S. Wyszyński, *In annuntiatione Domini...*, Warszawa, 25 III 1976, nr 1790, s. 3 (mps).

⁸ Por. AIPW, tenże, Własne zadanie Maryi i każdej kobiety wyznaczone im przez Boga, Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego, Warszawa, 9 VIII 1967, nr 476, s. 5 (mps); por. AIPW, tenże, Homilia mszalna, Bachledówka, 10 VII 1971, nr 874, s. 2 (mps).

⁹ Por. AIPW, tenże, Zwiastowanie, Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego, Choszczówka, 25 III 1981, nr 2852, s. 6 (mps).

¹⁰ AIPW, tenże, Matka Zbawiciela, Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego, Łaski, 30 VII 1958, nr 62, s. 3 (mps).

¹¹ Por. Hadryś, *Maryja w życiu i posłudze*, s. 80–81.

¹² „Ona stanęła między potęgą Boga a naszą nieudolnością. Wzięła w siebie potężnego Boga i Go tak obezwładniła, żeby z macierzyńską roztropnością udzielać Go człowiekowi na miarę jego możliwości, jego pojemności. To jest opatrnościowa pozycja Maryi między niebem a ziemią. Jak gdyby ten wielki, potężny transformator, który z woli Boga Miłosiernego stanął między mocami Bożymi a słabością ludzką. I widać, że on był konieczny, że on był niezbędny.

wieka „niestrawny”, a dzięki Niej stał się pokarmem, który człowiek był w stanie przyjąć¹³.

Maryja, jako Matka Kościoła, pozostaje nierozzerwalnie związana z Kościołem i jego członkami. Tak jak była związana z Chrystusem, tak również z Kościołem, który jest Jej pierwowzorem w porządku wiary, miłości i doskonałego zjednoczenia z Jezusem. Na Kalwarii, gdzie Maryja stała obok ukrzyżowanego Syna, wkroczyła w historię Kościoła jako Matka Mistycznego Ciała Chrystusa. Maryja stanowi wzór dla Kościoła, który w swojej duchowej drodze i rozwoju ma za wzór Jej życie i postawę. Według Wyszyńskiego Bóg w swojej opatrności obdarzył Kościół Maryją jako niedoścignionym wzorem, który jednocześnie jest wzorem dla każdego jego członka, także dla kapłanów. Maryja, jako Matka duchowa Kościoła, wspiera i otacza opieką wiernych, prowadząc ich do Chrystusa. Jej obecność w Kościele nie jest ograniczona do przeszłości; Maryja jest obecna w każdym aspekcie życia wiernych i działalności Kościoła, szczególnie w życiu kapłanów¹⁴. Matka Boża nie zatrzymuje ludzi przy sobie, lecz prowadzi ich do Jezusa, który jest Najwyższym Kapłanem i źródłem wszelkiego kapłaństwa. Dla kapłanów Maryja jest duchową Matką, która troszczy się o nich i wspiera ich posługę. To w Niej kapłani odnajdują wzór zjednoczenia z Chrystusem i przykład pokory, posłuszeństwa oraz oddania Bogu¹⁵.

3. Podobieństwa w życiu i powołaniu Maryi oraz kapłanów

Ścisły związek między Maryją a kapłanami, zgodnie z nauczaniem błogosławionego Stefana Wyszyńskiego, opiera się na licznych ana-

[...] Dopiero przez Nią która, jako ta rosa, wszystko zwilża w delikatny sposób, spada Bóg na oziminę. O, gdyby nie było tej rosy, niejedna ozimina byłaby wypalona, zgorzała. [...] Ale właśnie Ona jest po to, abyśmy od potęgi Bożej nie zgorzeli”. AIPW, S. Wyszyński, *Homilia wigilijna, Wigilia Instytutu Prymasowskiego*, Warszawa, 23 XII 1965, nr 381, s. 4 (mps).

¹³ „Gdyby Bóg miał być nam podany bezpośrednio jako Słowo Boże, prawdopodobnie byśmy Go zmarnowali. Maryja, Matka Boga, przyjmuje Go sama, okrywa ciałem swoim, ciałem ludzkim, a my jako gotowy pokarm przyjmujemy. [...] Bóg w Maryi staje się pokarmem. Jest to Jej wyjątkowy przywilej. Tylko Ona może tak postępować z Bogiem, w ten sposób bierzemy Go tylko z Niej”. AIPW, tenże, „Matka łaski Bożej”, *Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego*, Łaski, 29 VII 1958, nr 54, s. 3 (mps).

¹⁴ Zob. J. Hadryś, *Maryjny rys duchowości Instytutu Pomocnic Maryi Jasnogórskiej Matki Kościoła*, Poznań 2004, s. 51–68. „Skoro Maryja stanęła na Kalwarii, po prawicy Zbawcy, skoro zasiadła po prawicy Króla – Zwycięzcy śmierci, musi i w pracy Kościoła stanąć na progu każdej duszy”, tamże, s. 55–56; por. Hadryś, *Maryja w życiu i posłudze*, s. 86.

¹⁵ Zob. tenże, *Podstawy pobożności maryjnej w świetle nauczania Sługi Bożego Stefana Kardynała Wyszyńskiego*, w: *Signum Magnum – duchowość maryjna*, red. M. Chmielewski, Lublin 2002, s. 371–387 (*Homo meditans*, t. 33).

logiach pomiędzy ich życiem i powołaniem. Kluczowe podobieństwa wynikają z udziału zarówno Maryi, jak i kapłanów w Boskim ojcostwie oraz ich współpracy w dziele odkupienia i zbawienia ludzkości. Maryja jako Ta, która w łonie przyjęła Syna Bożego, partycypuje w tajemnicy Bożego ojcostwa. Analogicznie, kapłani, poprzez sprawowanie Eucharystii i kształtowanie Chrystusa w sercach wiernych, uczestniczą w tym samym aspekcie ojcostwa Boga¹⁶. Maryja, karmiąc Jezusa, symbolicznie obdarza duchowym pokarmem całą ludzkość, a formując psychofizyczny wymiar Jego Osoby stała się wzorem dla tych, którzy pragną naśladować Chrystusa. Błogosławiony Wyszyński podkreśla, że nie można naśladować Chrystusa bez bliskiego związku z Maryją, co dotyczy zarówno osobistego uświęcenia, jak i kapłańskiej posługi wobec innych¹⁷.

Jednakże, zdaniem błogosławionego Stefana, najgłębsza analogia między Maryją a kapłanem ujawnia się w Eucharystii, gdzie zachodzi ścisły związek między tajemnicą wcielenia a ponownym wcielaniem się Chrystusa w liturgii¹⁸. Maryja, która przez swoje *fiat* umożliwiła wcielenie, ofiarowała Chrystusowi Jego Ciało i Krew – dary konieczne do złożenia ofiary odkupieńczej. Kapłan, w trakcie celebracji Eucharystii, sprawuje tajemnicę, która jest kontynuacją tego aktu. Zgodnie z nauczaniem prymasa, ołtarz Żłóbka z Betlejem i ołtarz Tabernakulum są nierozzerwalnie ze sobą związane – wcielenie znajduje swoje dopełnienie w sakramencie Eucharystii¹⁹. Maryja, uczestnicząc w tajemnicy wcielenia, odznaczała się głęboką wiarą i zawierzeniem, co również powinno cechować postawę każdego wierzącego wobec tajemnicy Eucharystii. Owa duchowa jedność kapłana z *fiat* Maryi przypomina o jej

¹⁶ W przypadku tego podobieństwa Maryi do kapłanów prymas Polski powołał się na św. Jana Eudesa. Zob. Hadryś, *Maryjny rys duchowości*, s. 57–58.

¹⁷ „Ona ukształtowała psychofizyczny wyraz Osoby Jezusa Chrystusa i wie najdokładniej, jak się to czyni. Kto więc chce naśladować Chrystusa, musi chyba pytać Jego Matkę, jak ma to zrobić. [...] Nie można naśladować Chrystusa bez pomocy Maryi, bez bliskiego związku z Nią”, Wyszyński, *Najbliższa po Trójcy*, s. 5–6; por. Hadryś, *Maryja w życiu i posłudze*, s. 87–88.

¹⁸ Por. W. Miziołek, *Maryjna koncepcja duszpasterstwa Kardynała Stefana Wyszyńskiego*, AtK, 97(1981), z. 2(436), s. 259.

¹⁹ „Od Chleba Żywego z Betlejem, krainy chleba, do chleba Eucharystycznego już tylko jeden krok! Ołtarz Żłóbka i ołtarz Tabernakulum, to dwie całkowicie zależne od siebie sprawy. Wcielenie ma swój dalszy ciąg w Bożym Ciele. Wcielenie jest dla Bożego Ciała. Bóg jest pożywany jak chleb [...]. Gdy otworzymy Tabernakulum dziś, po dwudziestu wiekach, niemal nie dostrzegamy różnicy. Betlejem trwa do dziś dnia... A żłódek – na każdym ołtarzu”, S. Wyszyński, *Miłość na co dzień*, cz. 1, Rzym 1971, s. 68–69.

roli w kapłańskim życiu wewnętrznym, zwłaszcza podczas sprawowania sakramentu przeistoczenia²⁰.

Następne podobieństwo pomiędzy kapłanem a Maryją dotyczy służby Chrystusowi, który nieustannie jest obecny w swoim Kościele. Maryja, będąc Matką Kościoła, pozostaje w duchowej relacji z całym Ludem Bożym. Jej macierzyństwo w porządku łaski wiąże ją z dziełem odkupienia Chrystusa, którego tajemnica wciąż dokonuje się w Mistycznym Ciele Kościoła. Kapłani, z kolei, pełnią analogiczne zadania: udzielają sakramentów, pomagają wiernym wzrastać w łasce oraz towarzyszą im w chwilach cierpienia i śmierci. Ich posługa przypomina matczyną troskę Maryi wobec Chrystusa, którą otaczała Go od narodzin aż po Kalwarię. Prymas zwraca uwagę, że Maryja, mimo braku święceń kapłańskich, dzięki przywilejowi Bożego macierzyństwa, uczestniczy w kapłaństwie Chrystusa. Jej współdziałanie w ofierze Chrystusa i jedność z Jego kapłaństwem sprawiają, że pozostaje dla kapłanów duchową towarzyszką i opiekunką ich apostolskiego trudu. Maryja, czuwając nad Ofiarą Eucharystyczną, w szczególny sposób wspiera kapłańską misję uobecniania Chrystusa na ołtarzu i w życiu wiernych. Stąd wynika, zdaniem Błogosławionego, fakt, że rzeczą naturalną jest udział Maryi w posłudze kapłańskiej, Jej współdziałanie w tym, do czego zostali powołani kapłani²¹. Choć Maryja nie otrzymała święceń kapłańskich, można powiedzieć, że „sprawowała iście kapłańskie czynności”²². Polegały one na Jej współdziałaniu w ofierze Chrystusa i trwają nadal poprzez uczestnictwo w kapłaństwie Chrystusa, uczestnictwo wynikające z Jej pełnego z Nim zjednoczenia. Według prymasa nie będzie przesadą twierdzenie, że Maryja pozostaje dla kapłana najbliższą towarzyszką jego apostolskiego trudu. Jest Ona związana z różnymi wymiarami jego posługi, w szczególny sposób jawi się jako „czujna opiekunka Ofiary niekrwawej”²³, sprawowanej przez kapłana na ołtarzu²⁴.

Ogólnie można stwierdzić, że Maryja i kapłani są powołani do współpracy w dziele zbawienia, każdy na swój wyjątkowy sposób. Ich życie i posługa łączą się w tajemnicy wcielenia, Eucharystii i budowania Mi-

²⁰ Zob. J. Hadryś, *Eucharystia i Maryja w nauczaniu kardynała Stefana Wyszyńskiego*, SM, 1(2005), s. 182–195.

²¹ Por. tenże, *Maryja w życiu i posłudze*, s. 88–89.

²² Wyszyński, *List do moich kapłanów*, s. 61.

²³ Tamże, s. 62.

²⁴ Por. tamże, s. 59–62; Hadryś, *Maryja w życiu i posłudze*, s. 89.

stycznego Ciała Chrystusa. Z tego powodu, zgodnie z nauczaniem błogosławionego Wyszyńskiego, Maryja jawi się jako najbliższa towarzysza i wzór dla każdego kapłana, niezastąpiona w jego duchowym wzrastaniu i wypełnianiu powierzonej misji²⁵.

4. Maryja a życie duchowe i formacja kapłanów

Zgodnie z nauczaniem błogosławionego Stefana Wyszyńskiego relacja między Maryją a kapłanem powinna być przemyślana, przemodlona i nacechowana głęboką serdecznością. Duchowa więź z Maryją, wyrażająca się w upodobnieniu się do Niej poprzez świętość kapłańskiego życia, prowadzi do bardziej efektywnej pracy wewnętrznej oraz działalności duszpasterskiej. Kluczowym elementem takiego upodobnienia jest rozwijanie pobożności maryjnej, która znajduje swoje teologiczne i duchowe fundamenty w studiowaniu mariologii oraz pogłębianiu wiedzy o obecności Maryi w tajemnicy Chrystusa i Kościoła. Błogosławiony wskazuje, że Maryja, jako Matka Najwyższego Kapłana, posiada tytuł Matki Kapłanów. Jest Ona duchową Matką wszystkich członków Mistycznego Ciała Chrystusa, a więc również tych, którzy w sposób szczególny zostali powołani do kapłaństwa. To duchowe macierzyństwo Maryi staje się istotnym punktem odniesienia dla kapłanów zarówno w ich życiu duchowym, jak i posłudze²⁶. Szczególnie ważnym aspektem tej relacji jest ukierunkowanie uczuciowości kapłana ku Chrystusowi, które za przyczyną Maryi nabiera bezpieczeństwa i głębi²⁷. Dla kapłanów naśladowanie cnót Maryi oraz jej duchowego usposobienia stanowi pomoc w osobistym uświęceniu. Maryja jako Ta, która w pełni oddała się Bogu, jest wzorem wiary, rozważania spraw Bożych, całkowitej uległości wobec woli Bożej, modlitwy i ofiarności. W Jej życiu wewnętrznym odzwierciedla się doskonale naśladowanie Chrystusa, które kapłan może adaptować w swoim życiu, znajdując w Maryi drogę do Jezusa²⁸. Jej pełnia łask, otrzymana z woli Bożej, czyni Ją nie tylko wzorem, ale i duchowym oparciem dla tych, którzy pragną Chrystusa naśladować. Uświęceniu kapłana i zarazem owocności pełnionej przez niego posługi sprzyja naśladowanie Maryi, ponieważ została Ona szczególnie uzdolniona do kształtowania obrazu Chrystusa w duszach,

²⁵ Por. tamże.

²⁶ Wyszyński, *List do moich kapłanów*, s. 62–63.

²⁷ Por. Hadryś, *Maryja w życiu i posłudze*, s. 89–90.

²⁸ Życie wewnętrzne Jezusa, obejmujące całą Jego postawę wobec Boga, ludzi i siebie samego, jest odtworzone w Maryi. Wyszyński, *List do moich kapłanów*, s. 64.

do czego powołano przecież każdego kapłana²⁹. Sobór Watykański II wskazuje Maryję jako pierwowzór Kościoła w porządku wiary, miłości i doskonałego zjednoczenia z Chrystusem. Prymas Wyszyński rozwija tę myśl, podkreślając, że Maryja jako Prototyp Kościoła ukazuje, czym jest obecność Chrystusa i jak należy Go przyjmować. Kapłan, podążając za Jej przykładem, może nie tylko lepiej przeżywać swoje powołanie, ale także skuteczniej przybliżać Chrystusa innym. Naśladowanie Maryi powinno obejmować wszystkie wymiary życia kapłańskiego, prowadząc do pełnej komunii z Chrystusem i owocności posługi.

Zgodnie z nauczaniem Błogosławionego życie duchowe kapłana powinno być kształtowane przez głęboką relację z Maryją. Sprzyja temu zaangażowanie w modlitwę teologiczną, refleksję nad tajemnicami życia Maryi oraz udział w uroczystościach liturgicznych poświęconych Jej osobie³⁰. Maryja, jako wzór życia apostolskiego, inspirowała kapłanów do całkowitego oddania się dziełu Chrystusa i ukierunkowania całego życia ku Niemu³¹. Obecność Maryi w duchowości kapłańskiej, według nauczania Prymasa, wynika z Jej wpisania w tajemnicę Chrystusa i Kościoła. Jako duchowa Matka i wzór doskonałej wiary, Maryja pomaga kapłanom w procesie osobistego uświęcenia oraz w skuteczniejszym pełnieniu misji duszpasterskiej. Upodabnianie się do Niej, wyrażające się w naśladowaniu Jej cnót, prowadzi kapłanów ku pełnej jedności z Chrystusem i zwiększa owocność ich posługi. W ten sposób Maryja staje się dla kapłana nie tylko wzorem, ale także niezastąpioną towarzyszką w jego życiu duchowym i apostolskim.

* * *

W świetle analizy nauczania błogosławionego Stefana Wyszyńskiego w aspekcie relacji między Maryją a kapłanami Matka Boża jawi się jako niezastąpiona towarzyszka kapłana w jego życiu duchowym i pełnieniu pasterskiej posługi. Podsumowując przeprowadzone badania można postawić następujące tezy:

- 1) Maryja, poprzez swoje Boże macierzyństwo, odgrywa fundamentalną rolę w genezie i tożsamości kapłaństwa Chrystusowego, a przez to także w życiu każdego kapłana.

²⁹ Por. tamże.

³⁰ Por. Hadryś, *Maryja w życiu i posłudze*, s. 90–91.

³¹ Por. Wyszyński, *List do moich kapłanów*, s. 64–65.

- 2) Obecność Maryi w tajemnicy Chrystusa i Kościoła czyni Ją wzorem oraz duchowym wsparciem dla kapłanów, którzy są wezwani do naśladowania Jej postawy w swojej służbie.
- 3) Analogicznie do Maryi, kapłani są powołani do współpracy z Chrystusem w dziele odkupienia poprzez udział w Jego kapłaństwie i tajemnicy Eucharystii.
- 4) Duchowość maryjna, kultywowana przez modlitwę, refleksję i liturgię, jest niezbędna dla integralnego rozwoju duchowego kapłana i realizacji jego powołania.
- 5) Kapłan, wzorując się na Maryi, może głębiej jednoczyć się z Chrystusem, zwiększać owocność swojej posługi i skuteczniej prowadzić wiernych do Boga.

THE PRIEST AND MARY IN THE TEACHING OF BLESSED STEFAN WYSZYŃSKI

Keywords: Mary, Wyszyński, priest, spirituality, ministry, Eucharist.

Abstract: The author of the article analyzes the relationship between Mary and priests in the teaching of Blessed Stefan Wyszyński, highlighting its origins, spiritual foundations, and significance for priestly life and ministry. Wyszyński emphasizes the inseparable connection between Mary and the priesthood, stemming from her Divine motherhood and her role in the mystery of the Incarnation. Mary's life serves as a model for priests in their ministry and spiritual formation. Mary and priests participate in the Divine fatherhood and the work of salvation. A particular analogy is evident in the Eucharist: just as Mary enabled the Incarnation, so priests perform the mystery of Christ's re-incarnation on the altar. Mary, as the Mother of Priests, acts as their spiritual guardian and a model for their inner life.

Sections: [Entry] > 1. Genesis of the Association of Mary with priesthood and priests > 2. Mary in the mystery of Christ and the Church > 3. Similarities in the life and calling of Mary and priests > 4. Mary and spiritual life and formation of priests > [Ending].

BIBLIOGRAFIA

- Wyszyński S., Archiwum Instytutu Prymasa Wyszyńskiego w Warszawie (mps): „Matka łaski Bożej”, Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego, Laski, 29 VII 1958, nr 54.
- Matka Zbawiciela, Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego, Laski, 30 VII 1958, nr 62.
- Najbliższa po Trójcy Świętej – Matka! Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego, Laski, 12 VIII 1959, nr 107.

Magnificat, Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego, Laski, 25 I 1961, nr 166.
„Tak Bóg umiłował świat....”, Warszawa, 24 XII 1964, nr 319a.

Homilia wigilijna, Wigilia Instytutu Prymasowskiego, Warszawa, 23 XII 1965, nr 381.

Własne zadanie Maryi i każdej kobiety wyznaczone im przez Boga, Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego, Warszawa, 9 VIII 1967, nr 476.

Homilia mszalna, Bachledówka, 10 VII 1971, nr 874.

In annuntiatione Domini..., Warszawa, 25 III 1976, nr 1790.

Zwiastowanie, Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego, Choszczówka, 25 III 1981, nr 2852.

Wyszyński S., *List do moich kapłanów. Wspólnie z Trójcą Świętą*, cz. 1, Paris 1969.

Wyszyński S., *Miłość na co dzień*, cz. 1, Rzym 1971.

Hadryś J., *Eucharystia i Maryja w nauczaniu kardynała Stefana Wyszyńskiego*, SM, 1(2005), s. 182–195.

Hadryś J., *Maryja w duchowości kapłańskiej w nauczaniu Sługi Bożego, kardynała Stefana Wyszyńskiego*, SM, 3(2010), s. 152–163.

Hadryś J., *Maryja w życiu i posłudze kapłanów według błogosławionego Stefana Wyszyńskiego*, PST, 45(2024), s. 77–95.

Hadryś J., *Maryjny rys duchowości Instytutu Pomocnic Maryi Jasnogórskiej Matki Kościoła*, Poznań 2004.

Hadryś J., *Podstawy pobożności maryjnej w świetle nauczania Sługi Bożego Stefana Kardynała Wyszyńskiego*, w: *Signum Magnum – duchowość maryjna*, red. M. Chmielewski, Lublin 2002, s. 371–387 (*Homo meditans*, t. 33).

Hadryś J., *Troska arcybiskupa Wyszyńskiego o kapłanów archidiecezji gnieźnieńskiej i warszawskiej od objęcia prymasowskiej posługi do internowania*, w: *Kardynał Stefan Wyszyński, arcybiskup gnieźnieński i warszawski, prymas Polski. W roku beatyfikacji*, red. E. Czaczkowska, E. Sukiennik, Warszawa 2021, s. 143–152.

Miziołek W., *Maryjna koncepcja duszpasterstwa Kardynała Stefana Wyszyńskiego*, AtK, 97(1981), z. 2(436), s. 259–276.